

Helsingfors/Mariehamn 9.1.2023

Nr 4/23

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
19.12.2022, nris 237 och
2239/2022.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 19.12.2022 antagna landskaps-
lagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om medborgarinstitut (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen förutsätter att huvudmannen för ett medborgarinstitut beviljas landskapsstöd enligt ett flerårigt avtal mellan huvudmannen och landskapsregeringen inom ramen för landskapets budget. Härigenom frikopplas finansieringen av medborgarinstitut från landskapsandelssystemet, vilket föranleder ändringar i landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagarna gäller landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning samt undervisning, läroavtal, kultur, idrott och ungdomsarbete, på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4 och 14 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

En förordningsfullmakt har intagits i landskapslagens 8 §. Med beaktande av den reglering som finns i landskapslagen kan delegeringsstadgandet inte anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Förordningsfullmakten uppfyller därigenom de förutsättningar för delegeringar som anges i självstyrelselagens 21 § 1 mom., som motsvarar grundlagens 80 § 1 mom.

Ikraftträdelsebestämmelserna i de båda landskapslagarna bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl.

I landskapsregeringens lagförslag 6/2022-2023 motiveras ikraftträdelsebestämmelserna enligt följande:

”Lagförslaget är avsett att behandlas som en så kallad budgetlag. Landskapsregeringen anser det viktigt att de förändringar som föreslås i fråga om finansiering av medborgarinstitut kan träda i kraft så snart som möjligt, redan innan den lagstiftningskontroll som avses i 19 § i självstyrelselagen är slutförd. Landskapsregeringens förslag till budget för år 2023 förutsätter att en landskapslag stiftas för att förverkliga regelsystemet så snabbt som möjligt. Med hänvisning till ordalydelsen i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen lämnas ikraftträdelse-datumet för lagarna dock öppen. Avsikten är att lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2023”.

Ålandsdelegationen konstaterar att i landskapsregeringens budgetförslag för år 2023 har inga anslag reserverats för medborgarinstitutet under moment 330: ”Landskapsandelar och stöd till kommunerna”. I momentet anges att en förnyad finansieringsmodell för Medborgarinstitutet har arbetats fram under år 2022 och att ett lagförslag är under bearbetning. Den nya lagen avses träda i kraft år 2023. Detta för att trygga en mer långsiktig finansieringsmodell för medborgarinstitutet. I budgetförslaget upptas ett anslag om ca 0,2 miljoner euro för understöd för Medborgarinstitutets verksamhet. Medborgarinstitutet ska år 2023 ersättas separat enligt ny finansieringsmodell med 203.000 euro.

Med beaktande av ovanstående anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelserna inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagarna faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare